

Качан А.С.

студентка,

Науковий керівник: Куліченко А.К.

кандидат педагогічних наук,

старший викладач,

Запорізький державний медичний університет

СЛОВОТВОРЕННЯ КАРДІОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Сьогодні вузькоспеціалізована кардіологічна лексика викликає жвавий інтерес в сфері лінгвістичних досліджень. Використання нових термінологічних словосполучень, фразових термінів є важливим під час передачі великої кількості медичної інформації у стислому вигляді. Для з'ясування найживанішого способу утворення термінів в англійській мові, ми відібрали ті, що найчастіше використовуються у медицині, зокрема у кардіології.

Одним з поширених способів словотворення є суфіксальний. Найживанішими суфіксами у словотворенні кардіологічних термінів англійської мови є такі:

– **суфікс -al:** *cardiological* (кардіологічний); *aortal* (аортальний); *atrial* (передсердний); *emotional* (емоційний); *portal* (портальний); *internal* (внутрішній); *normal* (нормальний); *costal* (реберний); *distal* (дистальний); *proximal* (проксимальний); *arterial* (артеріальний);

– **суфікс -ary:** *ventricular* (шлуночковий); *pulmonary* (легеневий); *capillary* (капілярний); *coronary* (коронарний);

– **суфікс -ic:** *pathogenic* (патогенний); *cardiogenic* (кардіогенний); *systolic* (систолічний);

– **суфікс -able:** *detectable* (виявний, помітний); *observable* (вартий уваги – якщо йдеться про симптом хвороби);

– **суфікс -ent:** *evident* (явний);

– **суфікс -ion:** *circulation* (циркуляція); *operation* (операція); *obstruction* (обструкція); *exertion* (зусилля); *infarction* (інфаркт); *digitalization* (дигіталізація – введення препаратів наперстянки для отримання терапевтичного ефекту); *regulation* (регуляція); *embolisation* (емболізація); *location* (локалізація); *dilatation* (дилатація);

– **суфікс -osis**: *stenosis* (стеноз); *fibrosis* (фіброз); *atherosclerosis* (атеросклероз); *necrosis* (некроз); *thrombosis* (тромбоз); *fibroelastosis* (фіброеластоз);

– **суфікс -esis**: *hyperpiesis* (артеріальна гіпертензія);

– **суфікс -itis**: *myocarditis* (міокардит); *endocarditis* (ендокардит); *pericarditis* (перикардит);

– **суфікс -ence**: *competence* (компетентність); *absence* (відсутність); *difference* (різниця); *emergence* (поява);

– **суфікс -ate** утворює дієслова: *operate* (оперувати); *vaccinate* (вакцинувати); *granulate* (гранулізувати); *isolate* (ізолювати).

За отриманими даними, кількість суфіксів, що утворюють прикметники та іменники в англійській мові, перебувають на одному рівні. Що стосується дієслів, ми виокремили один основний суфікс *-ate*.

Друге місце належить префіксальному способу. Більша частина префіксів і коренів, що утворюють кардіотерміни, походить з латинської і грецької мов, що зумовлює різноманітність термінів і їх специфічне звучання. До найпоширеніших префіксів кардіотермінів належать:

– **префікси hyper-** (грецьк. "вище норми") та **hypo-** (з грец. "нижче норми"): *hypertonia* (гіпертонія); *hypertension* (артеріальна гіпертензія); *hypertrophy* (гіпертрофія); *hypoxia* (гіпоксія); *hypodynamia* (гіподинамія); *hypoplasia* (гіпоплазія);

– **префікс inter-** (грецьк. "між"): *intercostal* (міжреберний); *interventricular* (міжшлуночковий); *interatrial* (міжпредсердний);

– **префікс intra-** (лат. "внутрішній"): *intramuscular* (внутрішньом'язовий); *intracavitary* (внутрішньопорожнинний);

– **префікс trans-** (лат. "через"): *transplantation* (трансплантація); *transpulmonary* (транспульмональний);

– **префікс micro-** (грецьк. "малий"): *microinsult* (мікроінсульт); *microinfarction* (мікроінфаркт); *microcirculation* (мікроциркуляція);

– **префікси endo-** (грецьк. "всередині"), **peri-** (грецьк. "навколо"), **myo-** (з грец. "м'яз"): *endocardium* (ендокард); *myocardium* (міокард); *pericardium* (перикард);

– **префікс brady-** (лат. "уповільнений") та **tachy-** (лат. "прискорений"): *tachycardia* (тахікардія); *bradycardia* (брадікардія);

– **префікс cardio-** (грецьк. "серце"): *cardiogram* (кардіограма); *cardiopulmonary* (серцево-легеневий); *cardiovascular* (серцево-судинний); *cardioangiography* (кардіоангіографія); *cardioversion*

(кардіоверсія); *cardiomyopathy* (кардіоміопатія); *cardiomegaly* (кардіомегалія); *cardiogenic* (кардіогенний); *cardiograph* (кардіограф); *cardiospasm* (кардіоспазм); *cardiology* (кардіологія).

Порівнюючи зазначені способи словотворення, робимо висновок, що найпродуктивнішим є суфіксальний спосіб. Що стосується префіксального способу, більша частина префіксів, що бере участь в утворенні кардіотермінів, запозичена з інших мов, а саме з грецької та латинської. Це вказує на те, що англійські терміни перебувають у постійних лексичних відносинах з латинськими і грецькими терміноелементами, що дуже важливо для утворення нових термінів у різних сферах медичної лексики. Найчастіше латинсько-грецькі терміноелементи, що з'явилися в англійській мові, рідко використовуються лікарями у повсякденному житті, проте більша частина таких формантів є у наукових статтях, підручниках та медичних посібниках.

Основоскладання – спосіб складання двох і більше основ. У більшості випадків під час додавання основ бере участь інтерфікс *-o-* та *-io-*. У нашому випадку цей спосіб не є поширеним. Напр.: *atrioventricular* (предсердно-шлуночковий); *sinoatrial* (синусно-предсердний); *aortography* (аортографія); *aortobifemoral* (аортобіфеморальний); *angioedema* (ангіодема – набряк Квінке); *angioplasty* (ангіопластика); *echocardiography* (ехокардіографія); *nitroglycerin* (нітрогліцерин).

Існує також такий спосіб утворення термінів, як безаффіксий (конверсія). У цьому випадку, терміни утворюються шляхом перетворення однієї частини мови на іншу. Наприклад перетворення дієслова на іменник: *to beat* (битися) → *beat* (удар); *to pulse* (пульсувати) → *pulse* (пульс); *to sound* (звучати) → *sound* (звук); *to use* (використовувати) → *use* (використання); *murmur* (шуміти) → *murmur* (шум в серці); *to ache* (боліти) → *ache* (біль).

Один зі способів утворення кардіологічних термінів є аббревіація. Аббревіатура (лат. “скорочувати”) – складноскорочене слово, утворене шляхом усічення. В кардіології аббревіатури використовують для позначення захворювань серця і судин, анатомічних структур серця, фізіологічних показників, у назвах медичних обладнань. Напр.: **VSD** – *Ventricular septal defect* (ДМШП – дефект міжшлуночкової перегородки); **TGA** – *Transposition of the great arteries* (ТМС – транспозиція магістральних судин); **HCM** – *Hypertrophic cardiomyopathy* (ГКМ – гіпертрофічна

кардіоміопатія); **CHD** – Coronary heart disease (*ІХС – ішемічна хвороба серця*); **HLHS** – Hypoplastic left heart syndrome (*СГЛВС – синдром гіпоплазії лівих відділів серця*); **TA** – Tricuspid atresia (*АТК – атрезія трикуспідального (тристулкового) клапана*); **TF** – Tetralogy of Fallot (*Тетрада Фалло*); **MVP** – Mitral valve prolapsed (*ПМК – пролапс мітрального (двостулкового) клапана*); **EPS** – Electrophysiological study (*ЕФДС – електрофізіологічне дослідження серця*); **RFA** – Radio frequency ablation (*РЧА – радіочастотна абляція*); **ECG** – Electrocardiogram (*ЕКГ – електрокардіограма*); **AP** – Aortic pressure (*АТ – аортальний тиск*); **TPG** – Transpulmonary gradient (*ТГТ – транспульмональний градієнт тиску*); **LV** – Left ventricle (*лівий шлуночок*); **RA** – Right atrium (*праве передсердя*); **TP** – Truncus pulmonalis (*легеневий стовбур*) [2, с.62-65].

Отже, використовуючи порівняльно-аналітичний метод, вважаємо, що суфіксальний і префіксальний способи словотворення кардіологічних термінів є домінуючим в англійській мові. Крім того, з'ясовано, що грецька і латинська мови значно вплинули на медичну термінологію англійської мови, внаслідок чого утворилися нові і своєрідні кардіологічні терміни.

Список використаних джерел:

1. Аракин В.Д., Выгодская З.С., Ильина Н.Н. Англо-русский словарь М.: Русский язык-Медиа, ДРОФА., 2009. – 576 с.
2. Болотина А. Ю. Якушева Е. О. Англо-русский и русско-английский медицинский словарь. – М.: РУССО, 2006. – 544 с.
3. Кэмм А.Д., Люшер Т.Ф., Серруис П. В. Болезни сердца и сосудов. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2011. – 1437 с.